

Af Beretningen fremgaar, at Forsøgene er udførte paa meget kalkfattig Jord (0.01 pCt. CaO). Kalkningen er udført 1906, og der er tilført 1000 kg Kalk (beregnet som brændt Kalk) pr. ha i højprocentig Mergel. Tilstrækkelig Fosforsyre (i Thomasslagge), Kali og Kvælstof er tilført som Grundgødning.

Forfatteren fremhæver, at tilsvarende Erfaringer foreligger fra kalkfattige, sure Højmoser, og raader til at udvise megen Forsigtighed ved Tilførsel af Kalk paa slige Jorder, men han fremhæver tillige, at der maa tages stærkt Hensyn til Benyttelsen af Jorden, idet Bælgplanterne f. Eks. fordrer og taaler betydelig større Kalkmængder end de nævnte Kornarter og Kartofler. — Ved Agerkultur med Bælgplanter som Vekselafrøder gælder det da om at afballancere Kalktilskuddet efter den Nytte, Bælgplanterne kan have deraf, og den Skade, som for store Mængder af Kalk kan udøve, særlig paa Rug og Kartofler, der jo er Hovedafgrøder paa let Sandjord. En Kalktilførsel af 20 hkg Kalk (CaO) pr. ha maa allerede betragtes som stærk til Agerkultur, medens 40—50 hkg kan betragtes som passende for vedvarende Græsleje paa tilsvarende Jord.

Forsøg med Kunstgødninger. Forf. finder derefter under sin Omtale af Kunstgødninger for Fosforsyregødningernes Vedkommende Anledning til at fremhæve Thomasslaggens særlige Fortrin paa sure, kalkfattige Jorder. Som Bevis paa Betydningen af Thomasslaggens Kalkindhold anføres følgende Forsøg, hvor øvrige Plante-næringsstoffer var tilførte i tilstrækkelig Mængde:

1. Ikke kalket, uden Thomasslagge:
19.1 hkg Kærne og 41.9 hkg Halm med 24.7 kg Fosforsyre
2. Ikke kalket, med Thomasslagge:
23.3 hkg Kærne og 46.3 hkg Halm med 34.2 kg do.
3. Kalket, uden Thomasslagge:
24.0 hkg Kærne og 47.4 hkg Halm med 31.3 kg do.
4. Kalket, med Thomasslagge:
23.9 hkg Kærne og 47.3 hkg Halm med 31.0 kg do.

Forsøg med forskellige Kvælstofgødninger.

I. Kartofler paa Højmose.

	hkg Knolde pr. ha
Uden Kvælstof	19.6
30 kg do. pr. ha i Chilisalpeter	75.3
60 - do. — - do.	133.4
30 - do. — - Kalksalpeter	72.5
60 - do. — - do.	125.5
30 - do. — - Schlösingsalpeter	63.0
60 - do. — - do.	104.3

II. Havre paa Sandjord.

		hkg pr. ha af	
		Kærne	Halm
Uden Kvælstof.....		19.3	30.3
20 kg do. i Chilisalpeter		25.1	40.4
40 - do. - do.		27.4	45.5
20 - do. - Kalksalpeter		26.4	38.8
40 - do. - do.		29.3	47.9
20 - do. - Schløsingalpeter....		26.2	39.5
40 - do. - do.		31.5	46.4

Paa Mosejorden har Chilisalpeter været Kalksalpeter og Schløsingalpeter (ætskalkholdig Norgesalpeter) overlegent, medens det omvendte har været Tilfældet paa Sandjord.

C. J. Christensen.

Mose-Prøvestationer i Tyskland.

Protokoll der Central-Moor-Commission, 68., 69. og 70. Sitzung. Berlin 1913.

Ved 68. Møde forelagdes i Hovedsagen Beretninger og Planer af mere almindelig Karakter, hvorunder Udstykning og Bebyggelse af større Moser spillede en betydelig Rolle, og det ses, at man med stor Kraft virker for at drage nyt Land ind under Kultur og Bebyggelse.

Endvidere forefindes Beretninger om teknisk Udnyttelse af Moser saaledes ogsaa til Gas og Elektricitet.

Den tyske Mosekulturforenings Forsøgsleder, Dr. *Brüne*, der for nogle Aar siden satte sig nøje ind i Det danske Hedeselskabs Mose-Virksomhed, aflagde Beretning om Anlæg af Prøvestationer (Beispielsversuche) hos private Folk. Forsøgsafdelingen dannedes i 1907 hovedsagelig med det Formaal at gøre de mindre (bäuerlichen) Moseejere bekendte med Mose-Videnskabens Erfaringer til Frugtbargørelse af Moserne til Eng og Græsgang.

Senere kom dog hertil Ønsket om under adskillige Forhold at fremstille Strøelse-Enge, Arealer, hvor Afgroden paa Grund af Halmangel anvendtes til Strøelse, hvortil anvendtes de af Naturen med Kær-Padderokke (*Equisetum palustre*) bevoksede Enge, og hvortil anlagedes Enge med Rørgræs (*Phalaris arundinacea*) og Blaatop (*Molinia coerulea*) som Hovedbestand.

Prøvestationer anlagdes saaledes, at der ved Udgangen af 1912 havdes ca. 400.

Sædvanlig forudsættes en Varighed af 5 Aar, i hvilken Tid der gratis ydes Kalk, Kunstgødning og Udsæd og stilles nødvendige, særlige Redskaber til Afbenyttelse. Ejeren udfører Arbejdet og forpligter sig til at følge Plan og Anvisning.

Prøvestationerne har fremmet Mose- og Engkulturen i høj Grad, thi hvad den teoretiske Belæring vanskeligt opnaar i Befolkningen, det lærer det praktiske Eksempel paa Brugerens egen Jord yderst let.

Nogen Henvisning til de siden 1889 i Danmark paa nøje samme Maade oprettede Prøvestationer findes ikke.

Th. Claudi Westh.

Jordsprængning med Dynamit.

Hjalmar von Feilitzen: Profsprængninger vid Flahult med Jordbruksdynamid. Svenska Mosskulturforeningens Tidskrift, Nr. 3, 1913.

Allerede for mere end 20 Aar siden forsøgte Frugtavlere i Californien o. a. S., hvor man havde en svært gennemtrængelig Al under Madjordslaget, at tilvejebringe Huller til Træplantning ved Hjælp af Dynamit for derved at spare Gravearbejde, og det viste sig da, at Træerne trivedes bedst, hvor saadan Dynamitsprængning havde fundet Sted. Metoden fandt derfor stedse større Udbredelse, og man fandt det fordelagtigt at foretage Sprængninger ogsaa i ældre Frugtplantninger.

Ogsaa ved Gravning af Grøfter og Kanaler er Dynamitsprængning ret længe benyttet i Amerika, ligesom til Opbrydning af Træstubbe.

Senere er man gaaet over til ogsaa at løsne Al eller haard Undergrund paa Mark, særlig hvor Fugtighedsforholdene var daarlige.

Man anvender store Patroner, men Dynamitten er af mindre heftig Virkning end den sædvanlige.

Ved Forsøgene paa Flahult forsøgte man først Løsning paa Sandjord med et haardt Allag; Patronerne lagdes efter amerikansk Mønster i selve Allaget og ikke under det. Jorden viste sig at være findelt som løst Sand 1—2 m omkring Borehullet; der udenfor var Alen hel.

Grøftesprængning prøvedes derefter i Sand og i Mosejord med Afstand $2\frac{1}{2}$ Fod og Patronen lagt i 3 Fods Dybde. I Mosejorden kastedes Jorden mindst 50 m op i Luften, men faldt ned i Hullet igen. I Sandjorden, derimod, kastedes Jorden saa langt bort, at der danndes en taalelig Grøft, og Jorden i dens Bund var saa løs, at den let gravedes bort.

Sprængning af Træstød gik udmærket godt, blot Patronerne anbragtes rigtigt.

Forf. anser saadan Sprængning for under adskillige Forhold at være billigere end andre Fremgangsmaader, saaledes særlig til Kanal- og Grøftegravning i haard Jord. Ved Skovplantning paa Heder, hvor der er Al, anses det for billigere end Brydning ved Dybpløjning, som det foregaar i Danmark og Tyskland.

Til Plantnings-Huller eller -Render er det afgjort at foretrække for Gravning og burde anvendes mere almindeligt.

Th. Claudi Westh.

Tyske Sortsforsøg med Vaarhvede og Foderroer.

Fr. Merkel: Berichte über Sortenversuche 1912. (Sommersaaten). Arbeiten der Deutschen Landwirtschafts-Gesellschaft, Heft 242. 1912.

Forsøgene med Vaarhvede er udførte i 4 Aar: 1909—1912. Følgende 4 »Hovedsorter« prøvedes hvert Aar i et større Antal Forsøg i forskellige Landsdele: Rimpaus røde Schlanstedt-Sommerhvede, Strubes Stakhvede, Heines Japhet og Wohltmanns Blaa Dame.

Foruden disse prøvedes i enkelte Aar flere andre Sorter, f. Eks. Bordeaux, Idener, Ræckes Bordeaux, Strubes Schlanstedt, Mahndorfer og Svaløfs Perlehvede.

Udbyttet af de 4 Hovedsorter.

Aar	Antal Forsøg	Middeludbytte i kg pr. ha		Sort							
				Rød Schlanstedt		Strubes Stakhvede		Heines Japhet		Wohltmanns Blaa Dame	
		Kærne	Halm	Kærne	Halm	Kærne	Halm	Kærne	Halm	Kærne	Halm
1909	13	3073	5363	+138	+ 72	÷182	+ 64	+143	÷ 17	÷ 98	÷118
1910	10	2258	4158	+ 29	+ 81	+161	+374	+ 20	÷ 23	÷209	÷430
1911	9	2315	4346	+177	÷107	÷103	+713	+ 70	÷177	÷144	÷429
1012	6	2618	4508	+188	+ 38	÷ 97	+421	+ 39	÷191	÷123	÷269
Middel } 1909—12 }	38	2605	4683	+125	+ 30	÷ 59	+344	+ 77	÷ 78	÷142	÷295
Vegetationstid, Dage				141		138		141		141	
Straastivhed 1—10 (1 = mest stivstraaet)				3.4		6.7		2.8		2.4	
Modtagelighed for Støvbrand 1—10				4.8		3.7		3.4		4.8	
Kornstørrelse (mg pr. 1000 Korn)				43		47		46		47	
Glasethed, pCt.				51		75		49		50	

Den Sort, der gennemgaende har givet størst Kærneudbytte, er, som det vil ses, Rimpaus røde Schlanstedt-Sommerhvede. Størst Halmudbytte gav Strubes Stakhvede. Imidlertid maa bemærkes, at Udbyttet af Sommerhveden i det hele ikke er synderlig stort.

Af væsentlige Ulæmper ved den førstnævnte Sort bemærkes dens lange Vegetationstid samt dens betydelige Modtagelighed for en af de værste Sygdomme hos Vaarhvede, nemlig Støvbrand. Endelig er den nærmest lidt blødstraaet, skønt den i saa Henseende kendelig overtræffes af den meget lejetilbøjelige Strubes Stakhvede.

Den af Prof. Wohltmann i Halle nyforædlede Sort »Blaa Dame« har helt igennem staaet tilbage for de andre tre.

Blandt de øvrige Sorter, hvis Udbyttetal dog ikke skal fremdrages her, bør nævnes Svaløfs Perlehvede, som vel ikke i Udbytte men derimod i Straastivhed har overgaaet de fleste ellers kendte Sorter, baade i de her omhandlede og andre tyske Forsøg.

Forsøgene med Foderroer omfattede 3 Hovedsorter, der indgik i det største Antal Forsøg. Sorterne var følgende: Orig. gul Eckendorfer fra Eckendorf ved Bielefeld, Orig. Substantia fra Slupia i Posen og Orig. Veni, vidi, vici, fra Altenweddingen.

De to sidstnævnte nærmer sig noget i Form Sukkerroen; men medens Substantia har næsten helt i Jorden voksende Roelegeme, har den sidste af de nævnte Sorter to Tredjedele af Roen over Jorden.

Foruden disse prøvedes foreløbig 6 andre Sorter, blandt hvilke fandtes Barres fra Ulkebøl ved Sønderborg.

Udbyttet var i 1911—1912 følgende:

	Eckendorfer		Substantia		Veni, vidi, vici	
	1911	1912	1911	1912	1911	1912
Roendbytte, hkg pr. ha.....	438	628	350	540	381	562
Tørstof i pCt.	11.2	12.2	14.8	15.0	13.0	14.0
Tørstofudbytte, hkg pr. ha.....	48.8	75.8	52.8	81.4	52	83.8
Bladmasse, hkg pr. ha.....	80	—	93	—	111	—

Gennemsnitlig har her som i flere andre Forsøg i Tyskland Eckendorfer hævdet 1. Pladsen som den mest massegivende Roe. I Tørstofproduktion overgaaes den derimod af begge de konkurrerende Sorter.

Blandt de i forskellige Forsøg prøvede Sorter har ovennævnte Barresroe udmærket sig saavel ved stor Masseproduktion som ved højt Tørstofudbytte.

H. A. B. Vestergaard.